

01 Kaip suprantamas atkaklumas?

02 Augimo mąstysena kaip atkaklumo pagrindas

03 Tėvų dėmesys – ne mažiau svarbus

NEBŪTI TALENTO SUKLAIDINTIEMS

2025 m. vasaris Nr.2

Ką maitiname dėmesiu, tai ir auga

Šiais mokslo metais tęsiame socialinio emocinio ugdymo modelio diegimą progimnazijoje. Šia veikla siekiame socialinį-emocinį ugdymą ir mokymosi bei mąstymo įpročius padaryti „matomus“, suteikti jiems dėmesingumo erdvę. Tam tikrą laikotarpį, be kasdienės akademinio mokymosi veiklos, sutelkiame dėmesį į kurį nors socialinį emocinį ar mokymosi įgūdį ar jų grupę. Spalio–lapkričio mėnesius skyrėme tikslumo siekimo įpročiui ugdyti, gruodžio ir sausio mėnesį susitelkėme į „Mąstymo“ mokyklos įpročio *Kūryba, įsivaizdavimas, inovacijos* ugdymą. Vasaris ir kovas bus skirti atkaklumo ugdymui.

Amerikiečių psichologės A. Duckworth knygos „Atkaklumas“ vienas skyrius pavadintas „Talento suklaidinti“. Jame knygos autorė pasakoja apie savo, kaip pradedančios mokytojos, patirtį. Tik pradėjusi savo praktiką ji džiaugėsi galimybe dirbti su gabiais vaikais, tačiau netrukus pastebėjo, kad ne patys gabiausi, o patys darbščiausi pasiekia geriausių rezultatų, ir suprato, kad „ne gabumai lemia puikius rezultatus. „Buvau talento suklaidinta“,– prisipažįsta knygos autorė. Ji teigia, kad dėmesys talentui atitraukia mus nuo dvigubai svarbesnio dalyko – pastangų. Knygoje ji siekia įrodyti, kad svarbiausia sėkmės priežastis – ypatingas aistros ir ištvermės derinys, kurį autorė vadina atkaklumu.

Tad ir šį kartą kviečiame veikti išvien, kuriant galimybes vaikams suprasti ištvermingo, atkaklaus veikimo vertę, ugdytis atkaklaus veikimo nuostatas ir įgyti atkaklaus veikimo patirties.

Dž. Irvingas, įžymus rašytojas, mokykloje buvo mokinytis, kuriam buvo diagnozuota sunkios formos disleksija. Tapęs rašytoju savo sėkmės priežastis jis aiškino taip: „Aš tikiu, kad mano romanai tokie yra dar ir dėl to, kad turiu atkaklumo grįžti prie jų daugybę kartų, kad ir kaip tai būtų sunku“. „Geriausiai man kaip rašytojui sekasi perrašinėti. Daugiau laiko praleidžiu peržiūrinėdamas romaną ar scenarijų nei rašydamas pirmąjį variantą“.

Atkaklumo ugdymo praktika

Planuodami atkaklumo ugdymo praktiką vadovaujamės sėkmės fenomeno tyrėjos C.S. Dweck teorija apie du mąstysenos tipus. Psichologė įsitikinusi, kad drąsą ir gebėjimą rizikuoti, mokytis iš savo klaidų, atkakliai ir ištvermingai veikti susidūrus su sunkumais, lemia tam tikri žmogaus įsitikinimai. Visus žmones, pagal tai, kaip jie suvokia savo intelektinių galių, talento, asmeninių savybių prigimtį, galima suskirstyti į dvi grupes – „fiksotos“ mąstysenos („fixed mindset“) ir „augimo“ mąstysenos („growth mindset“). „Fiksotos“ mąstysenos žmonės įsitikinę, kad minėtos savybės iš esmės yra įgimtos ir nekintančios, „augimo“ mąstysenos žmonės mano, kad šias savybes galima ugdyti. „Fiksotos“ mąstysenos žmonės yra susitelkę į savo talento, gabumų įrodinėjimą, vengia dėti pastangas, bijo suklysti, nes tai, jų supratimu, rodo talento stoką. „Augimo“ mąstysenos žmonės veikia drąsiai ir atkakliai, nes tiki, kad kiekvienas gali augti veikdamas ir įgydamas patirties.

Tėvai ir mokytojai yra tie žmonės, kurie teikdami atsaką iš esmės ir formuoja vaikų mąstyseną. Turime būti itin budrūs, kai teikiame

vertinamojo pobūdžio atsaką. Intelkto ir talento gyrimas silpnina motyvaciją. Mūsų žinutės turi būti apie procesą, augimą, pastangas, sunkumų įveikos būdus. Tokį atsaką ir bus siekiama teikti pamokose. Be to, mokiniai gilins atkaklumo sampratą klasių valandėlių, anglų k., dorinio ugdymo ir gyvenimo įgūdžių pamokose. 5–8 klasės yra pakviestos dalyvauti valios iššūkyje – atkakliai laikytis nesinaudojimo telefonais taisyklių. Prizas laimėjusiai klasei – savaitė be namų darbų.

Ką svarbu padaryti tėvams?

- ✓ Džiaukitės vaiko pastangomis, valia, ištverme, kalbėkitės apie galimus sunkumų įveikos būdus;
- ✓ Negirkite vaiko už gabumus ir talentą;
- ✓ Dalykitės atkaklumo pavyzdžiais iš savo patirties;
- ✓ Akcentuokite pastangų, valios, darbštumo vaidmenį kalbėdami apie žinomų asmenų sėkmės istorijas;
- ✓ Skirkite laiko geram skaitiniui – C. S. Dweck knygai „Tu gali: atskleiskite savo galimybes“ (📖).